

Γεννήθηκε στη Στοκχόλμη της Σουηδίας στις 18 Σεπτεμβρίου του 1905. Το πραγματικό της όνομα ήταν Γκρέτα Λουίζα Γκούσταφσον. Στην αρχή, δούλεψε για λίγο καιρό ως υπάλληλος. Νίκησε σε αγώνες γυναικείας κολύμβησης πριν να πάρει πτυχίο από τη Σχολή Δραματικής Τέχνης της Στοκχόλμης. Έγινε η πρώτη, η μεγαλύτερη και η πιο αιγιματική star που πέρασε ποτέ από το χώρο της έβδομης τέχνης. Όταν ταξίδεψε στις Ηνωμένες Πολιτείες, το 1925, ήταν ήδη γνωστή στην πατρίδα της χάρη στον σκηνοθέτη Μόριτς Στίλερ, ο οποίος και εμπνεύστηκε το καλλιτεχνικό της όνομα: Γκρέτα Γκάρμπο.

Ο δημοσιογράφος Μόρνταντ Χολ της πήρε συνέντευξη που δημοσιεύτηκε στους Τάιμς της Νέας Υόρκης, στις 24 Μαρτίου του 1929, ένα χρόνο πριν να απογειωθεί η καριέρα της με την ταινία «Άννα Κρίστι». Ο Μόρνταντ Χολ αποδείχθηκε προφητικός περιγράφοντάς την στην συνέντευξη ως «ερημίτισσα». Η αγαπημένη φράση ήταν: «Θέλω να μείνω μόνη». Κι αυτό έκανε.

Γράφει ο δημοσιογράφος:

Η Γκρέτα Γκάρμπο, η λεπτή γόησσα της οθόνης, βρισκόταν στο ξενοδοχείο Marguery της Παρκ Αβενιου. Μόλις την προηγούμενη, είχε φτάσει από τη Σουηδία. Οι εκπρόσωποι της Metro Goldwyn Mayer, ήταν φανερά ανήσυχτοι για το αποτέλεσμα αυτής της συνέντευξης. Η Γκρέτα Γκάρμπο, όπως ο Τσάρλι Τσάπλιν ή ο Σερ Τζέιμς Μπάρι, ένιωθε εξαιρετικά αμήχανα τις λίγες φορές που δεχόταν να παραχωρήσει συνέντευξη. Και ακόμη και τότε οι απαντήσεις της ήταν μονολεκτικές και οι προσωπικές αναφορές σχεδόν ανύπαρκτες.

Όταν άνοιξε διάπλατη η πόρτα της σουίτας της, η λεπτή εντυπωσιακή φιγούρα της γοητευτικής star πρόβαλε λάμποντας σαν ηλιαχτίδα. Με χαιρέτισε με μια βαθιά φωνή που ταίριαζε απόλυτα με το αυστηρό της ύφος, τόσο απρόσιτο που αναγκάστηκα να τραβήξω το βλέμμα μου από το πρόσωπό της.

-«Δεν θα καθίσετε;», με ρώτησε ευγενικά.

Για μια ακόμη φορά, το βλέμμα μου καρφώθηκε πάνω της και φοβήθηκα μήπως με θεωρήσει αγενή, αλλά δεν μπορούσα να το αποφύγω. Φορούσε ένα μαύρο καπέλο από όπου ξεχύνονταν ατίθασες τούφες, μια απλή μεταξωτή ροζ μπλούζα και μια μαύρη στενή βελούδινη φούστα. Το τσιγάρο δεν έλειπε στιγμή από τα λεπτά της δάκτυλα, λες κι ήταν ο μοναδικός σύντροφος που της έδινε κουράγιο να μιλήσει. Και δεν χρειάστηκε πολύ ώρα για να διαπιστώσω πως ο ακαταμάχητος μαγνητισμός που ασκούσε στις οθόνες ήταν εξίσου ισχυρός και στην πραγματική της ζωή. Σαν την Πόλα Νέκτρι, το μοναδικό της ίνδαλμα, ήταν μια γυναίκα φυσική, απροσποίητη. Και τα σπαστά αγγλικά της ήταν η καλύτερη πρόφαση για να κρύψει την αμηχανία της και τις μεγάλες παύσεις που έκανε, λες και μέτραγε κάθε λέξη που έβγαινε από το όμορφο στόμα της.

- Τα αγγλικά σας έχουν αισθητή βελτίωση, - παρατήρησα προσπαθώντας να σπάσω τον πάγο.

«Όταν ήρθα για πρώτη φορά στις Ηνωμένες Πολιτείες, πριν από τρεισήμισι χρόνια, δεν μιλάγα λέξη. Τώρα μπορώ σε μεγάλο βαθμό να εκφραστώ στα αγγλικά, αν και συνεχίζω να κάνω ένα σωρό λάθη. Πάντως, οι άλλοι καταλαβαίνουν τι θέλω να πω».

Ένωθε τόση αυτοπεποίθηση για τα αγγλικά της που μου αποκάλυψε πως ήταν έτοιμη να δοκιμάσει την τύχη της με τον ομιλούντα κινηματογράφο:

«Με γοητεύει η ιδέα μιας ταινίας με διαλόγους», αρκέστηκε να πει. Κι όταν τη ρώτησα, τι είδους ταινία είχε στο νου της, τράβηξε μια βαθιά ρουφηξιά από το τσιγάρο της, έριξε πίσω το κεφάλι και χαμηλώνοντας τα βλέφαρα είπε:

«Την Ζαν Ντ' Αρκ. Αν και μάλλον δεν θα ήταν και τόσο καλό το αποτέλεσμα. Θα μ' άρεσε κάτι ασυνήθιστο, κάτι που να μην έχει γίνει μέχρι σήμερα. Κάτι διαφορετικό. Θέλω να κάνω κάτι που κανείς άλλος δεν έχει τολμήσει να κάνει».

- Να ελπίσουμε δηλαδή ότι σύντομα θα σας ακούσουμε να μιλάτε αγγλικά στις οθόνες;

«Κοιτάξτε, με γοητεύει η ιδέα των διαλόγων. Αλλά, για αργότερα, όταν οι ταινίες θα είναι καλύτερες. Και κυρίως όταν η τεχνική θα βελτιωθεί. Γιατί προς το παρόν, όσες έχω δει, είναι φρικτές. Δεν θεωρώ καθόλου διασκεδαστικό να κοιτώ ένα στόμα να ανοιγοκλείνει όσο από την άλλη πλευρά της αίθουσας φτάνει μια φωνή με σημαντική χρονική υστέρηση».

Από τους ρόλους που έχει ερμηνεύσει προτιμά την Αρλίν στην κινηματογραφική μεταφορά του μυθιστορήματος Green Hat που προβλήθηκε με τίτλο The Woman of Affairs. Η πρώτη της ταινία, μια από τις δυο που γύρισε στην πατρίδα της τη Σουηδία, ήταν κινηματογραφική μεταφορά του Μύθου της Γκόστα Μπέρλινγκ, που προβλήθηκε στις ΗΠΑ το 1922. Ήταν τότε 17 ετών και όπως η ίδια περιγράφει τον εαυτό της «ήμουν πολύ πιο παχιά, κάπου 10 κιλά. Μπορεί και πέντε».

Η Γκρέτα Γκάρμπο σου δίνει την εντύπωση ότι βρίσκεται αλλού, ότι δεν την νοιάζουν όλα εκείνα που θα έκαναν ένα αστέρι του διαμετρήματός της να λάμπει από χαρά. Λαοθάλασσα την υποδέχθηκε την τελευταία φορά που επέστρεψε στη Σουηδία, αλλά εκείνη δεν έδωσε ιδιαίτερη σημασία στη θερμή υποδοχή των συμπατριωτών της.

«Ομολογώ πως το πλήθος που με περίμενε στο Γκέτενμπουργκ με εντυπωσίασε πολύ. Δεν το περίμενα. Αλλά, δεν ξέρω αν τώρα που γύρισα στην Αμερική νιώθω νοσταλγία για εκείνες τις στιγμές».

- Δεν σας λείπει η Στοκχόλμη;

«Μ' αρέσει η ήσυχη ζωή, όπου κι αν βρίσκομαι. Στη Στοκχόλμη, συνηθίζω να περπατώ πολλές ώρες χαζεύοντας τις βιτρίνες μικρών καταστημάτων κι έπειτα πηγαίνω για φαγητό σε ένα ζεστό εστιατόριο χωρίς καν να αλλάξω ρούχα».

Τα μάτια της, μπλε με γκριζες ανταύγειες, φωτίζονταν όσο μιλούσε. Κι όταν τη ρώτησα αν την αναγνώριζαν πολλοί όσο περπατούσε μόνη της στους δρόμους, απάντησε με τον προσφιλή σε όλες τις ερωτήσεις τρόπο της:

«Δεν ξέρω».

- Τι κάνατε το πρώτο σας βράδυ στη Νέα Υόρκη.

«Πήγα και δειπνήσα μόνη μου».

- Μόνη;

«Ναι, απολύτως μόνη μου. Και με μαγεύει να κοιτώ... πώς τους λέτε; Ουρανοσειστές; Όχι... πώς το λένε; Α, ναι, ουρανοξύστες. Φαντάζουν τόσο όμορφοι από το παράθυρό μου. Είναι αλήθεια πως με προσκάλεσαν να πάω να δειπνήσω σε κάποιο εξοχικό όπου φιλοξενούσαν μια διασημότητα. Αλλά, προτίμησα να δειπνήσω μόνη ατενίζοντας αυτούς τους πανέμορφους και σχεδόν εξωπραγματικούς ουρανοξύστες. Το είπα επιτέλους σωστά;»

Η Γκρέτα Γκάρμπο έχει μια φυσική ροπή προς το μονήρη βίο: Μια ερημίτισσα μεσ' στην πολυκοσμία του Χόλιγουντ. Ένα αστέρι που γνωρίζει ελάχιστους συναδέλφους της εδώ. «Ακόμη και τον Τσαρλι Τσάπλιν τον γνωρίζω ελάχιστα». Όταν δεν ατενίζει τους ουρανοξύστες, περπατά. Πού και πού, παίζει τένις. Έχει αυτοκίνητο, αλλά συνήθως προτιμά να οδηγεί τα αυτοκίνητα των λιγιστών της φίλων. Η συζήτηση μάς οδήγησε και πάλι στη Σουηδία, όταν τη ρώτησα για την πρώτη εμφάνισή της στο σανίδι.

«Ποτέ δεν έκανα θέατρο. Αν και η αλήθεια είναι ότι κάποτε ένας φίλος μου στην Στοκχόλμη μου ζήτησε να πρωταγωνιστήσω σ' ένα θεατρικό που ανέβαζε. Σε μια στιγμή παραλογισμού, δεν ξέρω πώς αλλιώς να το πω, δέχτηκα να το κάνω. Ήταν όλα έτοιμα, είχα αποστηθίσει το ρόλο μου, είχα μελετήσει κάθε λεπτομέρεια για την ερμηνεία της ηρωίδας. Αλλά ένα μόλις βράδυ πριν από τη γενική πρόβα μ' έπιασε τρομακτική νευρική κατάσταση. Δεν κατάφερα να κλείσω μάτι. Πήρα το φίλο μου και του ζήτησα να έρθει αμέσως να με βρει. Και μόλις εμφανίστηκε, του δήλωσα πως ήταν αδύνατον να παίξω στο έργο: είχα χάσει τον ύπνο μου, την ηρεμία μου. Ούτε τα παρακάλια ούτε οι διαμαρτυρίες στάθηκαν ικανές να με κάνουν ν' αλλάξω γνώμη. Απλώς, ένιωθα ανίκανη να σταθώ στο σανίδι».

Δεν μπορεί κανείς να αποφύγει τη σκέψη ότι, όπου κι αν βρίσκεται η Γκρέτα Γκάρμπο, νιώθει αμήχανα, έξω από τα νερά της. Αλλά, αυτή η πρώτη αίσθηση διαλύεται, αν παρακολουθήσει την καριέρα της. Για κάθε ταινία της, χρειάζεται περίπου έξι εβδομάδες

και μέχρι τώρα έχει συμμετάσχει σε οκτώ χολιγουντιανές παραγωγές. Πριν να στηθεί μπροστά στις κάμερες, μελετά σχολαστικά το πρόσωπο που ερμηνεύει. Δεν έχει κανένα συγκεκριμένο πρότυπο στο μυαλό της, όταν ερμηνεύει τους ρόλους της. Αλλά δεν κρύβει το θαυμασμό για την Πόλα Νέγκρι.

«Θαυμάζω πολύ την Πόλα Νέγκρι. Πρέπει να ομολογήσω πως λατρεύω τον τρόπο με τον οποίο μεταδίδει με τις ερμηνείες της όλο εκείνο το παράδοξο κλίμα της Γηραιάς Ηπείρου. Στην πραγματικότητα δεν πιστεύω ότι υπάρχει άλλη με τέτοιο ανάστημα. Είναι εξαιρετική. Και είναι πάντα απόλαυση να την βλέπεις να παίζει».

Με κοίταξε διαπεραστικά κι έδειχνε πια ερμητικά κλεισμένη στον εαυτό της. Ήμουν έτοιμος να συνεχίσω τις ερωτήσεις όταν την άκουσα να λέει:

- Χάρηκα πολύ για τη γνωριμία.

Με αποχαιρέτησε με ένα κουρασμένο νεύμα προτού στρέψει το βλέμμα της στους αγαπημένους της ουρανοξύστες.

Τον Οκτώβριο του 1929, η είδηση έκανε τον γύρο του κόσμου: «Garbo Talks!» (η Γκάρμπο μιλά)! Γίνονταν τα γυρίσματα της πρώτης ομιλούσας ταινίας, στην οποία πρωταγωνίστησε, μια διασκευή του θεατρικού έργου του Γιουτζίν Ο' Νιλ, «Άννα Κρίστι». Βγήκε στις αίθουσες τον Μάρτιο του '30 κι έσπασε τα ταμεία.

Στη διάρκεια της δεκαετίας του '30, πρωταγωνίστησε σε πολλές κλασικές πια ταινίες του Χόλιγουντ («Χριστίνα, η βασίλισσα της Σουηδίας», «Άννα Καρένινα» κ.λπ.). Το 1941, σε ηλικία μόλις 36 χρόνων, αποσύρθηκε οριστικά από τον κινηματογράφο. Πήρε την αμερικανική υπηκοότητα (1951) και έζησε μόνη αποφεύγοντας κάθε δημοσιότητα μέχρι και τις τελευταίες ημέρες της ζωής της. Το 1954, η Ακαδημία Κινηματογράφου της απένειμε τιμητικό Όσκαρ για τη συνολική προσφορά της στην Έβδομη Τέχνη. Πέθανε στις 15 Απριλίου 1990.

(Εθνος, 19.8.1997) (τελευταία επεξεργασία, 8.2.2009)